

Gemersko-malohontské múzeum v Rimavskej Sobote –
zariadenie Banskobystrického samosprávneho kraja

PROGRAMOVÁ PONUKA NA NOVEMBER 2018

VÝSTAVY

MINERÁLY POD LUPOU

11. 9. 2018 – 31. 1. 2019

Výstava predstaví pestrú paletu minerálov a kryštálov zo Slovenska, Českej republiky a najznámejších svetových lokalít. Autormi výstavy sú Mgr. Peter Ledvák, PhD. a Bc. Stanislav Levendovský z Východoslovenského múzea v Košiciach. Minerály boli a sú nevyhnutnou súčasťou ľudského života a výrazne prispeli k rozvoju našej spoločnosti. Majú nesmierne využitie nielen v klenotníctve, ale aj priemysle a potravinárstve. Cieľom výstavy je predstaviť a priblížiť rozmanitosť neživej prírody v celej svojej prirodzenej kráse. Prostredníctvom pútavých bannerov podáva poznatky o vzniku, výskyte a základných tvaroch minerálov. Rovnako prináša poznatky a vysvetlenie, prečo sú minerály také rozmanité a symetrické. Prezentované sú minerály prvýkrát opísané zo Slovenska. Výstava sa osobitne venuje početným odrodám kremeňa (krištál, ametyst, záhnedá...), farebnej kráse opálov, achátom a získavaniu najvzácnejšieho kovu – zlata.

UMELECKÉ REMESLO OD PRAVEKU PO SÚČASNOŠŤ

19. 9. 2018 – 30. 11. 2018

Výstava predstaví diela študentov Súkromnej strednej umeleckej školy Hodruša – Hámre, inšpirované archeologickými nálezmi od doby bronzovej po stredovek. Artefakty boli vyhotovené pod vedením pedagógov školy pôvodnými technológiami. Študenti sa pravekými artefaktmi nechali inšpirovať, pričom dodržiavali pôvodné technologické postupy, dnes už takmer zabudnuté. Na výstave si môže návštevník prehliadnúť repliku výstroja vojaka z doby bronzovej z Čaky, ktorý používal už zbroj, repliku šperkov kňaznej z Dedinky z doby bronzovej, kompletnú repliku výstroja rímskeho vojaka, repliku keltského meča starého viac ako 2 200 rokov, ako aj zbroj a výstroj keltského náčelníka, kolekciu slovanských šperkov, repliku avarského bojovníka s lamelovou zbrojou a šablou, ako aj repliku konského postroja, ktorá bola zhotovená na základe jazdeckého hrobu z Komárna. Na výstave zaujme aj replika

unikátneho karolínskeho meča z 9. storočia s damascénskou čepelou. Súčasťou výstavy sú aj reálne archeologické nálezy zo zbierok Archeologického múzea SNM v Bratislave, čím návštevník získa výnimočnú príležitosť porovnať originálne artefakty s dielami študentov školy a „objaví“ aj pôvodnú, rekonštruovanú krásu archeologických nálezov.

BANÍCTVO A ŽELEZIARSTVO V GEMERI-MALOHONTE

25. 9. 2018 – 28. 2. 2019

Výstava predstaví prostredníctvom zbierkových predmetov, fotografií a archívnych materiálov bohatú tradíciu baníctva a železiarstva v Gemeri-Malohonte od čias mladšej doby bronzovej až po súčasnosť. Zameriava sa nielen na hlbinnú ťažbu, ale aj na spracovanie rudy a povrchovú ťažbu v miestnych existujúcich i zaniknutých kameňolomoch. Samostatne je prezentovaná ťažba a spracovanie železnej rudy, mastenca a magnezitu. Návštevník sa zoznámi s minulosťou a súčasnosťou ložiska mastenca a magnezitu Mútnik – Hnúšťa, so zaniknutou baňou Burda – Rovné, s magnezitovým závozom v Hačave s najstaršou rotačnou pecou na pálenie magnezitu na svete, so železiarňami v Likieri – Hnúšti, ktoré spravovala jedna z najvýznamnejších železiarskych spoločností 19./20. storočia *Rimamuránsko-šalgotarjánska železiarska účastinná spoločnosť*. Okrem histórie baníctva a železiarstva v regióne je prezentované banícke zvykoslovie a samotná práca baníkov - pracovné postupy, náradie, bezpečnosť pri práci, odev. Výstava je doplnená o ukážky železných rúd a nerastných surovín. Pripravené sú rôzne hravé aktivity a komentované prehliadky.

DEZIDER FERTŐ. RÓMSKY REZBÁR.

25. 10. 2018 – 31. 1. 2018

Výstava prostredníctvom zbierkových predmetov z fondov Gemersko-malohontského múzea v Rimavskej Sobote, Muzea rómskej kultúry v Brne a Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre predstaví tvorbu tohto dodnes výnimočného výtvarníka – rezbára, ako jedného z najvýraznejších predstaviteľov rómskej neprofesionálnej výtvarnej tvorby. Za relatívne krátke obdobie stihol Dezider Fertő (1921 – 1996) vytvoriť pomerne rozsiahly súbor takmer 200 drevených plastiek a reliéfov. Pracoval technikou vyrezávania do drevených soklíkov a reliéfov z lipového, alebo orechového dreva. Pri svojej tvorbe využíval námety z tradičného a súčasného života Rómov a Nerómov i cirkevné motívy. Najviac mu však učarili námety z obyčajného života Rómov – hudobníkov, ktoré zvečnil do figúrok rómskych muzikantov pri hre v krčme, na zábavách, na svadbách. Zachytil aj kočovných Rómov, rómske osady, pohreby a rozprávkové motívy. Vo svojej tvorbe sa venoval nielen histórii Rómov, ale zaznamenal aj prostredie v ktorom žil, a to v podobách susedov, rozsievачa obilia, pastiera kráv, či oráča za pluhom. Zobrazil tiež atmosféru krčiem s rómskou kapelou, dožinky, hrnčiara za hrnčiarskym kruhom z neďalekých Držkoviec, alebo podobu sediaceho Budhu. V najrôznejších modifikáciách sa venoval aj tematike žien v rozličných životných situáciách: madona s dieťaťom, rómska muzikantka - huslistka, krčmárka, družka, žena s deťmi, či žena pri miesení cesta, žena s košíkom, žena s pecňom chleba, alebo žena tkáčka. Výstava je realizovaná s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín a Banskobystrického samosprávneho kraja.

PRIPRAVUJEME

NAJKRAJŠIE KŔMIDLO, IX. ROČNÍK

15. 11. – 15. 12. 2018

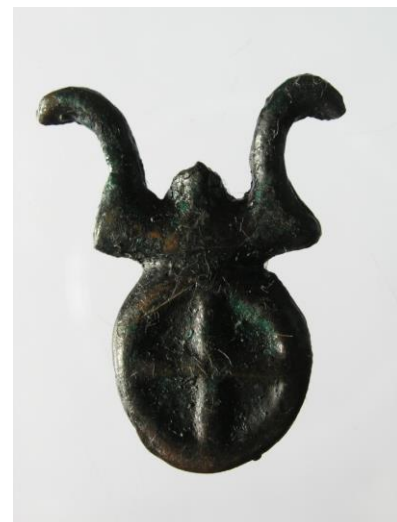
Vernisáž výstavy – 15. 11. 2018 o 13.00 hod.

Výstava kŕmidiel pre vtáky je prezentáciou prác, ktoré zhotovili žiaci II. stupňa základných škôl a zodpovedajúcich ročníkov osemročných gymnázií v rámci rovnomennej súťaže. Výstava, ktorá je výsledkom súťaže, sa koná pri príležitosti osláv Európskych dní vtáctva. Jej cieľom je prehĺbiť vzťah medzi múzeom a školami a upriamiť pozornosť detí na prírodu, zvlášť vtáky, ktoré sú v zimnom období odkázané na pomoc ľudí. Úlohou žiakov je vyrobiť funkčné kŕmidlo, vlastnoručne alebo za pomoci rodičov, pedagógov i kamarátov, z najrôznejších materiálov, ako prírodných (napr. z dreva, kokosových orechov, šúpolia), tak aj umelých (napr. z plastových fľaš). Všetky kŕmidlá budú súčasťou výstavy, ktorej vernisáž sa uskutoční 15. novembra 2018 v priestoroch múzea o 13:00 hod., kde sa slávnostne vyhlásia výsledky súťaže. Výstava potrvá do 15. decembra 2018. Po jej skončení si súťažiaci odnesú svoje kŕmidlá domov, aby mohli v zimných mesiacoch poslúžiť svojmu účelu.

Predmet mesiaca

Bronzový závesok typu Včelince

Bronzový závesok bol súčasťou veľkého depotu (pokladu) bronzových predmetov, ktorý pozostával až zo 177 kusov. Depot bol objavený v roku 1907 vo Včelinciach, na pozemku Bélu Szilárdyho, v polohe Lászlófala a pre Gemersko-malohontské múzeum ho zachránil včelinský notár Rafael Osváth. Depot pochádza zo začiatku strednej doby bronzovej (1500 – 1450 pred Kristom), patrí do horizontu tzv. kozsiderských depotov. Je predstaviteľom vyspelého severokarpatského bronziarstva. Rohatý závesok typu Včelince má unikátne postavenie európskeho významu, nakoľko bol vyhotovený podľa východostredomorských predlôh a je aj dokladom kontaktov Karpatskej kotliny, ako aj samotného Gemera v dobe bronzovej s vyspelou minojskou civilizáciou. V súčasnosti sú v celej Karpatskej kotline okrem včelinského závesku známe len tri ďalšie takéto závesky. Dva pochádzajú z územia Maďarska (objavené boli na lokalitách Oszlár a Nagyhangos – Kölesd) a ďalší závesok bol objavený na rakúskom pohrebisku na lokalite Neumarkt an der Ybs. Nakoľko závesok zo Včelincov je unikátny a mimoriadny zbierkový predmet, v mesiaci november, **19. 11. 2018 o 11.00 hod., bude v priestoroch múzea realizovaná prednáška a beseda o bronzovom závesku zo Včelincov s významným slovenským archeológom a popredným európskym odborníkom na dobu bronzovú – Dr. h. c. prof. PhDr. Václavom Furmánkom, DrSc., z Archeologického ústavu SAV v Nitre.**

Stála vlastivedná expozícia

Expozícia prezentuje prírodné a kultúrne dedičstvo regiónov Gemer a Malohont. Vystavené sú predmety z oblasti paleontológie, geológie, zoológie, archeológie, histórie, etnografie a výtvarného umenia – napr. nálezy kostí mastodonta, tapíra či nosorožca z paleontologickej lokality Kostná dolina pri obci Hajnáčka, pestrá kolekcia dermoplastických preparátov živočíchov, vzácne archeologické nálezy zo Včeliniac, Hodejova, Tornale i samotnej Rimavskej Soboty, zbierky dokumentujúce obdobie tureckých vpádov a stavovských povstaní, ukážky cechovej a kameninovej výroby a historického nábytku, ukážky ľudového bývania a odievania, výrobkov remeselníkov (hrnčiari, brdári, rezbári...) či umelecké diela zachytávajúce významné osobnosti a miesta Uhorska a regiónu Gemer-Malohont. Vzácnosťou je múmia egyptskej ženy z obdobia 1087 – 664 pred Kristom a vajce najväčšieho nelietajúceho vtáka žijúceho na Madagaskare vurona obrieho, ktorý vyhynul v 17. storočí. Prostredníctvom zvukového panelu si vypočujete žaby, cicavce a najrôznejšie druhy vtákov.

Expozícia Protifašistický odboj a SNP v Gemeri-Malohonte

Moderne koncipovaná expozícia ponúka komplexný pohľad na problematiku protifašistického odboja a Slovenského národného povstania v regióne. Prostredníctvom trojrozmerných predmetov, fotografického materiálu i audiovizuálnych prezentácií sú okrem reálií protifašistického odboja naznačené i podmienky pre jeho formovanie a dôsledky vzniku Slovenského štátu, Viedenská arbitráž či nemecká okupácia.

* * *

PRIJÍMAME KUKLTÚRNE POUKAZY – DO 19.11. 2018!

Svoje zážitky z návštevy múzea môžete zdieľať okamžite prostredníctvom wifi - *muzeum*.

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

Kontakt:

Gemersko-malohontské múzeum
Nám. M. Tompu 5, 979 01 Rimavská Sobota
tel.: 047/56 32 741, 56 32 730
fax: 047/56 32 730
e-mail: office@gmmuzeum.sk
Web: www.gmmuzeum.sk
Facebook: Gemersko-malohontské múzeum Rimavská Sobota

Otváracie hodiny:

Pondelok – Piatok 8:00 – 16:00
Sobota – Nedeľa 9:00 – 17:00
(apríl – september)

Vstupné:

Dospelí – 2 €
Deti, študenti, dôchodcovia – 1 €
Deti do 6 rokov, ZŤP – zdarma